

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961187543

#64943

(สง)
 10
 3.5
 382.3
 253)

ตลาดการค้าในกลุ่มประเทศอินโดจีน

สิ่งพิมพ์รัฐบาล

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

อภิรักษ์นันทนาการ

จาก

ห้องสมุดรัฐสภา

5 ——— 70

ตลาดการค้าในกลุ่มประเทศอินโดจีน

อัครเมศวร์ ทองนวล

วิทยากรห้องสมุดรัฐสภา

ความเป็นมา

ทันทีที่พลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๓๑ ก็ได้ประกาศนโยบายด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าจะสนับสนุนการค้าระบบเสรี จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน จะ "เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า" สนามรบที่พลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ ได้พูดถึงก็คือประเทศในกลุ่มอินโดจีน ซึ่งประกอบด้วยประเทศเวียดนาม ประเทศกัมพูชา และประเทศลาว ซึ่งรัฐบาลในชุดก่อน ๆ ไม่ได้ให้ความสำคัญที่จะทำการค้าควมมากนัก

สาระสังเขปขอมูล

บทนำ

ปัจจุบันเวทีระหว่างประเทศกำลังร้อนระอุไปด้วยสงครามการค้า ทุกประเทศต่างพยายามใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ นานาที่จะทำให้ประเทศของตนได้เปรียบประเทศคู่ค้าให้มากที่สุด สงครามการค้าที่กล่าวถึงนี้คือการกีดกันทางการค้า ซึ่งทั้งประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนากำลังใช้กันอยู่อย่างเข้มข้นในหลายลักษณะ เช่น

๑. การตั้งกำแพงภาษีนำเข้า (tariffs)
๒. การจำกัดโควตา (quotas)
๓. การตั้งกฎเกณฑ์นำเข้าและกำหนดมาตรฐานสินค้า (regulations

and standards)

๔. การใช้นโยบายการจัดซื้อของรัฐบาล (government

procurement policies)

๕. การสนับสนุนจากรัฐบาล (government subsidies)

สำหรับประเทศไทย แม้ว่าการค้าระหว่างประเทศในปี ๒๕๓๑ จะคงคืบคลานขึ้น เนื่องจากการส่งออกจะขยายตัวในอัตราที่สูงเกือบร้อยละ ๓๐ แต่อย่างไรก็ตามการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศก็เพิ่มขึ้นสูงกว่าร้อยละ ๓๐ เช่นกัน ลักษณะเช่นนี้จะมีผลทำให้ประเทศไทยต้องขาดดุลการค้าเป็นมูลค่า ๓๐,๐๐๐ ล้านบาท ภาวะดุลการค้าจึงเป็นปัญหาใหญ่ที่ทางรัฐบาลจะต้องแก้ไข

เป็นที่น่ายินดีที่พลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศออกมาอย่างชัดเจนว่าจะสนับสนุนการค้าระบบเสรี จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในกลุ่มอินโดจีน โดยรัฐบาลจะเปลี่ยนแปลงระบบให้เป็นตลาดการค้า ซึ่งนับเป็นนโยบายที่เด่นชัดมากและน่าสนใจ เพราะตลาดการค้าในแถบอินโดจีนนี้ รัฐบาลในซีกก่อน ๆ ได้ละเลยมาโดยตลอด ข้าราชการมักมองว่าประเทศเหล่านี้เป็นศัตรูไปทุก ๆ ด้าน นับเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้องนัก เพราะปัจจุบันการค้าระหว่างประเทศมีอุปสรรคมากมาย จนประเทศผู้ส่งสินค้าออกขายใหญ่ต้องวิ่งหาตลาดเพื่อส่งสินค้าออกกันเต็มที่ โดยไม่คำนึงถึงว่าประเทศไหนมีการปกครองในระบอบใดถึงจะเห็นได้จากประเทศญี่ปุ่นที่ทำการค้ากับทุกประเทศ แม้กับประเทศในกลุ่มอินโดจีน ประเทศญี่ปุ่นก็ทำการค้ามาโดยตลอด หรือแม้แต่ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ยังมีความสัมพันธ์ทางการค้ากับกลุ่มประเทศสังคมนิยมในอินโดจีนทั้งทางตรงและทางอ้อม มีโครงการจัดตั้งโรงงานผลิตทุเรียนของประเทศสหรัฐอเมริกาในประเศเวียดนาม ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางที่ประเทศสหรัฐอเมริกาสามารถส่งทุเรียน

ไปขายได้อย่างทั่วถึงทุกตลาดในภูมิภาคนี้ ไม่ว่าจะเป็นประเทศญี่ปุ่น ไต้หวัน ฮองกง เกาหลีใต้ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย กรณีตัวอย่างดังกล่าวนี้จึงพอที่จะแสดงให้เห็นว่าประเทศสังคมนิยมในอินโดจีนนี้มีศักยภาพที่จะทำการค้าและลงทุนค้าขายได้ เช่นเดียวกัน ประเทศลาวซึ่งมีพรมแดนติดกับประเทศไทย ก็มีประเทศต่าง ๆ เข้าไปลงทุนและทำการค้ากันมากมายหลายประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น อังกฤษ อิตาลี ฝรั่งเศส สิงคโปร์ และสวีเดน เป็นต้น

การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอินโดจีน

๑. การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม

นับตั้งแต่มีการรวมประเทศเวียดนามเหนือกับประเทศเวียดนามใต้เข้าเป็นประเทศเดียวกันภายใต้ชื่อประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามในปี ๒๕๑๘ และประเทศเวียดนามใต้สงครามเข้ายึดครองประเทศกัมพูชาในเวลาต่อมา ทำให้ประเทศไทยมองประเทศเวียดนามอย่างหวาดระแวง และเน้นรายต่อนโยบายของโฮจิมินห์ที่จะรวมประเทศในภูมิภาคแถบนี้เป็นสหพันธอินโดจีนโดยการยึดครอง ๑๖ จังหวัดภาคอีสานของประเทศไทย รวมทั้งทฤษฎีโคมิโนที่คิดว่าประเทศไทยจะเป็นโคมิโนตัวต่อไปที่จะถูกคอมมิวนิสต์ยึดครอง

การส่งทหารเข้ายึดครองประเทศกัมพูชาของประเทศเวียดนาม ทำให้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเป็นประเทศที่มีพรมแดนติดกัน นอกจากนี้ประเทศไทยยังต้องแบกรับภาระผู้อพยพพลัดถิ่นชาวเวียดนาม กัมพูชา และลาวที่ทะลักเข้ามา แม้จะมีบางประเทศรับผู้อพยพอินโดจีนเข้าไปตั้งถิ่นฐานและประเทศไทยพยายามผลักดันให้ประเทศที่สามรับไป ก็ไม่สามารถทำให้ปัญหาบรรเทาเบาบางไปได้มากนัก

ภายหลังการรวมประเทศเข้าด้วยกันในปี ๒๕๑๘ เศรษฐกิจของประเทศเวียดนามที่ตกอยู่ในสภาพชะงักงัน อันเป็นผลเนื่องจากภัยสงครามที่ยืดเยื้อยาวนาน รัฐบาลได้ดำเนิน

มาตรการนานาประการ แต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศได้ ในปี ๒๕๒๕ ประเทศเวียดนามได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะ ๕ ปี (๒๕๒๕ - ๒๕๓๓) โดยมุ่งเน้นการฟื้นฟูเศรษฐกิจใน ๓ ประเด็นหลัก คือ ๑) การเพิ่มปริมาณผลผลิตพืชไร่ให้เพียงพอต่อการบริโภค (โดยรัฐจะทบทวนนโยบายด้านการจัดเก็บภาษีและการกำหนดราคารับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรใหม่) ๒) การขยายปริมาณการผลิตสินค้าอุปโภค ๓) การสนับสนุนการส่งออกและการลงทุนจากต่างประเทศ นอกจากนี้ในต้นปี ๒๕๓๑ ประเทศเวียดนามได้ประกาศใช้กฎหมายเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเป้าหมายของกฎหมายการลงทุนที่ประกาศออกมามี ๔ ประการ คือ ๑) ต้องการให้เงินสกุลแข็งเข้าไปสะสมในประเทศเป็นการแก้ปัญหาเศรษฐกิจทางตรง ๒) ต้องการแก้ปัญหาแรงงานประเทศ ๓) คาดหวังให้การลงทุนจากต่างประเทศเป็นสิ่งเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ๔) คาดหวังให้การบริหารงานหรือกิจการตามแบบฉบับของประเทศที่พัฒนาทางเศรษฐกิจแล้วเข้าไปถ่ายทอดในเวียดนาม

อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายการลงทุน เปิดกว้าง แต่ในทางปฏิบัติมีอุปสรรคอยู่มากมายและที่สำคัญที่สุดก็คือ ประเทศเวียดนามประสบปัญหาเงินเฟ้ออย่างรุนแรง เมื่อปี ๒๕๓๐ ว่างเดือนสิงหาคม อัตราแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับ ๘๐๐ - ๙๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ ต่อหนึ่งดอลลาร์สหรัฐ แต่ในปี ๒๕๓๑ อยู่ในระดับ ๓,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ และเมื่อสิ้นปี ๒๕๒๕ เวียดนามมีหนี้สินต่างประเทศมูลค่า ๘,๑๐๐ ล้านดอลลาร์ ในขณะที่มีรายได้ประชาชาติ คิดเป็นมูลค่า ๑๑,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ ประมาณ ๒ ใน ๓ เป็นหนี้ประเทศสังคมนิยมด้วยกัน โดยเฉพาะประเทศสหภาพโซเวียต นอกจากนี้เป็นหนี้ประเทศทางตะวันตกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)

ปริมาณการค้าระหว่างประเทศกับประเทศเวียดนามในช่วง ๕ ปี (๒๕๒๖ - ๒๕๓๐) มีมูลค่าไม่สม่ำเสมอขึ้นอยู่กับภาวะทางการเมือง โดยมีมูลค่าเฉลี่ยปีละ ๑๑๔.๖๔

3961187543

บาท ปี ๒๕๓๐ มูลค่าการค้าเป็น ๑๘๖.๓๒ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ ๕๖.๖
 ๕ ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้ามาตลอด โดยมีมูลค่าเฉลี่ยปีละ
 ๑.๐ ล้านบาท ปี ๒๕๓๐ ประเทศไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้ามูลค่า ๓๖.๖๔ ล้านบาท เพิ่ม
 จากปีก่อนร้อยละ ๒๙.๐

ในปี ๒๕๒๙ โครงการส่งออกของประเทศไทยไปประเทศเวียดนาม
 ใหญ่เป็นสินค้าประเภทอุตสาหกรรมถึงร้อยละ ๘๒.๓ นอกนั้นเป็นสินค้าเกษตรกรรม
 ร้อยละ ๐.๓ และสินค้าอื่น ๆ ร้อยละ ๑๗.๔ สินค้าสำคัญที่ประเทศไทยส่งไปประเทศ
 เวียดนามได้แก่ ปลาข้าวเอ ๑ เลิศ เมล็ดพันธุ์ผัก ผาโทที่ห้าควยเส้นใยประคิษฐ์ เนื้อโค
 กระป๋อง เนื้อห่าน เนย เบคอนและแฮม ส่วนโครงสร้างสินค้าเข้าจากประเทศเวียดนาม
 กอปรด้วยสินค้าวัตถุดิบและกิ่งสำเร็จรูปร้อยละ ๕๒.๘ สินค้าอุปโภคและบริโภคเท่ากับ
 ๖๖.๒ และสินค้าอื่น ๆ ร้อยละ ๒๓.๒ และสินค้าอื่น ๆ ร้อยละ ๐.๔

ปัจจุบัน แม้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนามจะอยู่ในภาวะ
 ไม่กระตือรือร้น อันเนื่องจากปัญหาประเทศกัมพูชา แต่ทางด้านการค้า นับวันมีแต่จะ
 พัฒนาขึ้น โดยเฉพาะด้านเอกชน เพราะปัจจุบันมีพ่อค้าคนไทยติดต่อกับชายและเข้า
 พุนในประเทศเวียดนามมากขึ้นทุกที

มีข้อสังเกตสองประการเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม

- ๑) ประเทศเวียดนามมีระบบเศรษฐกิจที่วางแผนโดยส่วนกลาง ในขณะที่ประเทศไทยมี
 การค้าแบบเสรีไม่มีการควบคุมสินค้า เว้นแต่สินค้ายุทธปัจจัย ๒๑ รายการตามประกาศ
 ๒๕๓๑ และสินค้าที่อยู่ในข่ายควบคุมที่จะต้องขออนุญาต นอกจากนั้นยังมีลักษณะเป็น
 ชายชายแดนติดต่อกันเองหรือค้าโดยผ่านประเทศที่สาม เช่น ประเทศสิงคโปร์ และ
- ๒) ประเทศเวียดนามขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ จึงมักนิยมทำการค้าแบบต่าง

ตอบแทน (countertrade) ดังนั้นจึงมักจะเกิดปัญหาการนิคสัญญานในด้านการชำระเงิน

๒. การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา

สำหรับประเทศกัมพูชานั้น ประเทศไทยไม่มีการค้าขายโดยตรง เพียงแต่มีการค้าขายกันตามแนวชายแดนให้กับผู้อพยพลี้ภัยและในตลาคมี้ค ทั้งนี้เพราะประเทศไทย และอาเซียนยังคงให้การรับรองรัฐบาลเขมร ๓ ฝ่าย ภายใต้การนำของเจ้านโรดมสีหนุ ส่วนผู้นำที่ครองอำนาจในประเทศกัมพูชา คือเฮงสัมรินรัฐบาลหุ่นของประเทศเวียดนาม

๓. การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว

แม้การเจรจาคลี่คลายปัญหา ๓ หมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์และปัญหามันร่มเกล้า อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว จะไม่สามารถตีหน้าเป้ได้มากเท่าที่ควรโดยเฉพาะปัญหามันร่มเกล้า เพราะตังก้ออ้างแผนที่กันชนและนับรวมทั้งเส้นแบ่งเขตแดน แต่ทางด้านการค้าและการลงทุนแล้ว คนไทยเริ่มที่จะให้ความสนใจประเทศลาวมากขึ้น ปัจจุบันการค้าขายตามจังหวัดแนวชายแดนไทย - ลาว ยังคงดำเนินไปตามปกติ

โดยข้อเท็จจริง การเจรจาแก้ปัญหามันร่มเกล้าที่อยู่ในภาวะชะงักงันนั้น เป็นเพราะกับรัฐบาลหรือกระทรวงการต่างประเทศเท่านั้น แต่ความสัมพันธ์ในระดับกองทัพยังคงมีต่อกันเป็นประจำ ทั้งนี้เพราะกองทัพต้องการที่จะตั้งประเทศลาวไม่ให้ใกล้ชิดกับประเทศเวียดนามมากนัก

ถ้าหากพิจารณาในแง่ของภูมิประเทศแล้วจะพบว่า ลาวเป็นประเทศที่ไม่มีดินแดนติดทะเล (landlocked country) ต้องอาศัยดินแดนของประเทศอื่นเป็นทางผ่านออกสู่ทะเล ซึ่งปกติประเทศลาว จะใช้เส้นทางออกสู่ทะเลโดยผ่านประเทศไทยและประเทศ

เวียดนาม สำหรับเส้นทางผ่านประเทศไทยถือเป็นเส้นทางที่สำคัญที่สุดของประเทศลาว เพราะมีความสะดวกหลายประการ เนื่องจากระบบการขนส่งภายในประเทศไทยมีความคล่องตัวกว่าเส้นทางอื่น แม้ว่าในปัจจุบันระบบการขนส่งทางอากาศจะมีความก้าวหน้ามากขึ้น แต่ยังมีขีดจำกัดสำหรับสินค้าบางชนิดที่มีจำนวนมากและขนาดใหญ่แต่ราคาถูก ซึ่งไม่ค่อยจะคุ้มเท่าไรนัก ดังนั้น ประเทศลาวจึงใช้เส้นทางขนส่งผ่านประเทศไทย ประกอบกับประเทศลาวก็เป็นสมาชิกของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และเป็นสมาชิกของสหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยจะต้องยอมให้มีการขนส่งสินค้าผ่านแดนใต้ตามกฎหมายบัตรของสหประชาชาติ แม้ว่าจะมีระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน ในขณะเดียวกัน หากพิจารณาในอีกแง่หนึ่ง จะเห็นได้ว่าประเทศไทยกับประเทศลาวนั้น มีวัฒนธรรม ชนบทนิยม และภาษาพูดที่ใกล้เคียงกันมาก การติดต่อกันในฐานะบ้านพี่เมืองน้อง จึงนับว่าสะดวกง่ายกว่าประเทศอื่น

ในด้านการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาวนั้น ประเทศไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ามาโดยตลอด และหลังจากที่ประเทศลาวมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบสังคมนิยม มูลค่าการค้าได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก อีกทั้งหลังจากที่ประเทศลาวมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรก (ปี ๒๕๑๕ - ๒๕๒๓) ประเทศลาวก็นำเข้าสินค้าจากประเทศไทยเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นระยะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศลาวเริ่มฟื้นตัว ประกอบกับรัฐบาลลาวยังไม่สามารถจัดรูปแบบทางการค้าให้เป็นแนวทางสังคมนิยมได้อย่างเต็มที่ จึงต้องปล่อยให้ภาคเอกชนในประเทศทำการค้าต่อไปได้อย่างเป็นอิสระ โดยรัฐบาลลาวได้รับผลประโยชน์ในรูปของการจัดเก็บภาษีที่ต่อมาเมื่อประเทศลาวเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (ปี ๒๕๒๔ - ๒๕๒๘) ทางการของประเทศลาว ก็ได้เร่งนำเข้าสินค้าประเภททุนและปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจมากขึ้น โดยมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย

ทางการค้าที่สำคัญหลายอย่าง เช่น ลบบทบาทการค้าของภาคเอกชนลง และวางมาตรการควบคุมปริมาณการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ เป็นต้น

สาเหตุที่สินค้าจากประเทศไทยเข้าไปครองตลาดในประเทศลาว ก็เนื่องมาจากประชาชนลาวมีรสนิยมการบริโภคที่คล้ายคลึงกับคนไทยมาก สินค้าไทยจึงมีส่วนแบ่งการตลาดสูง โดยในช่วงปี ๒๕๒๓ - ๒๕๒๕ สินค้าไทยมีส่วนแบ่งการตลาด (market share) โดยเฉลี่ยร้อยละ ๓๘.๓๕ ของการนำเข้าทั้งหมดของประเทศลาว นับเป็นส่วนแบ่งการตลาดที่สูงมาก ทั้งนี้เป็นผลมาจากสื่อมวลชนของไทย โดยเฉพาะวิทยุและโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการบริโภคของประชาชนลาวมากนั่นเอง อย่างไรก็ตามประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอย่างญี่ปุ่น ก็ได้ให้ความสนใจต่อตลาดประเทศลาวมากขึ้น โดยมีนักธุรกิจจากประเทศญี่ปุ่นเข้าไปลงทุนในกิจการหลายอย่าง รวมทั้งมีการใช้เครื่องมือทางการเมืองระหว่างประเทศเข้าไปช่วยเหลือแก่ภาคเอกชนของประเทศญี่ปุ่นเอง เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิควิชาการ รวมทั้งเงินทุนของรัฐบาลญี่ปุ่นแก่รัฐบาลลาว โดยมีการต่อรองให้นำเข้าสินค้าจากประเทศญี่ปุ่นมากขึ้น

ปัจจุบันการค้าชายระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาวในระดับท้องถิ่น ยังคงดำเนินไปตามปกติ นอกจากนั้นคนไทยยังค้าขายและเข้าไปลงทุนในประเทศลาวมากขึ้น ทั้งนี้เพราะในระยะหลังบรรยากาศทางการเมืองของทั้งสองประเทศได้พัฒนาขึ้น มีการไปมาหาสู่ในระดับรัฐมนตรี และประเทศไทยก็แสวงหาที่ผ่อนปรนต่อคำเรียกร้องของหอการค้าจังหวัดชายแดนที่เรียกร้องให้มีการทบทวนถึงมาตรการที่วางไว้ในการค้าชายกับประเทศลาว รวมทั้งประเทศไทยได้ลดจำนวนสินค้าอุปโภคบริโภคจากกว่า ๒๐๐ รายการ เหลือเพียง ๖๑ รายการเท่านั้น

ในปี ๒๕๓๑ นโยบายการค้าของประเทศลาวเริ่มเปิดกว้าง โดยยอมรับความ

ช่วยเหลือและติดต่อกับต่างประเทศมากขึ้น อันเป็นผลมาจากเหตุการณ์ทางการเมืองในประเทศลาวเริ่มสงบ ธุรกิจการค้าเริ่มฟื้นตัว มีนักลงทุนจากต่างประเทศเข้าไปตั้งโรงงานผลิตสินค้าเพื่อส่งออกเพิ่มขึ้น เนื่องจากประเทศลาวยังมีสิทธิพิเศษในการส่งออกเหลืออยู่มากมาย ดังนั้นรัฐบาลลาวจึงได้ร่างกฎหมายส่งเสริมการลงทุนขึ้น เพื่อรองรับนักลงทุนจากต่างประเทศ โดยกฎหมายนี้จะบังคับใช้กับการลงทุน ๔ ประเภท คือ การเกษตรกรรม การป่าไม้ คำนอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง และการบริหารการท่องเที่ยว ส่วนรูปแบบการลงทุนจะมี ๓ รูปแบบ คือ ๑) ธุรกิจตามสัญญาทั้งสองฝ่าย ต้องมีการปรึกษาหารือกันในรายละเอียด หากเห็นดีก็ทำสัญญากัน จากนั้นทั้งสองฝ่ายต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมายส่งเสริมการลงทุน และกฎระเบียบของประเทศลาว บนพื้นฐานความเสมอภาคและมีผลประโยชน์ร่วมกัน ๒) วิสาหกิจที่เป็นทุนของผู้มาลงทุนแต่ฝ่ายเดียว จัดตั้งบริษัทเอง รับผิดชอบเอง และปฏิบัติตามระเบียบภาษีอากรที่ประเทศลาววางไว้ การลงทุนในรูปแบบนี้จะมีระยะเวลายาวนานได้ถึง ๑๕ ปี และอาจขยายต่อได้อีกเท่าตัว ในด้านแรงงานให้ใช้แรงงานลาว โดยมีสัญญาจ้างงาน อัตราเงินเดือน และเงินอุดหนุนต่าง ๆ ๓) วิสาหกิจผสม รูปแบบนี้เริ่มปฏิบัติกันมาบ้างแล้ว โดยในสัญญาต้องระบุรายละเอียดและข้อผูกพัน ไม่ว่าจะเป็น วัตถุประสงค์ การแบ่งปันกำไร และสัดส่วนการถือหุ้น วิสาหกิจผสมมีฐานะเป็นนิติบุคคล ทุนของผู้เข้าไปลงทุนไม่จำกัดระดับสูงสุด แต่ระดับต่ำสุดไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของจำนวนทุนทั้งหมด กำหนดระยะเวลาการดำเนินการนั้นขึ้นอยู่กับข้อตกลงของทั้งสองฝ่าย โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลลาว เมื่อหมดสัญญาแล้ว อาจจะทำสัญญาได้อีกเป็นระยะเวลาานพอสมควร

การเปิดโอกาสให้ต่างประเทศเข้าไปลงทุนในประเทศลาวนี้ รัฐบาลลาวได้พยายามเอื้ออำนวยด้านภาษีอากร เช่น ยกเว้นภาษีให้ในช่วง ๒ - ๔ ปีแรก แต่หาก

หมดช่วงการยกเว้นภาษีแล้วกิจการยังขาดทุน ก็อาจจะลดภาษีให้ร้อยละ ๕๐ ในระยะ ๓ - ๕ ปี นอกจากนั้นนักลงทุนสามารถส่งเงินผลประโยชน์ที่เป็นกรรมสิทธิ์กลับคืนประเทศได้ สำหรับกรณีข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจะได้รับการแก้ไขด้วยวิธีการเจรจาไกล่เกลี่ย หากตกลงกันไม่ได้ให้เสนอต่อองค์การตัดสินคดีเศรษฐกิจของรัฐบาลลาว

สำหรับรูปแบบการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาวนั้น มีอยู่ ๒ รูปแบบด้วยกัน คือการค้าระหว่างประเทศกับการค้าชายแดน

การค้าระหว่างประเทศ เป็นการติดต่อระหว่างรัฐบาลลาวหรือบริษัทการค้าลาวกับภาคเอกชนไทย ซึ่งเป็นวิธีการค้าตามปกติ โดยผู้ที่จะทำการค้าจะต้องขอจดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ ตามประกาศฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๒๔) เรื่องการส่งสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร ทั้งนี้เพื่อควบคุมสินค้าบางรายการที่อาจจะเป็นภัยต่อความมั่นคงได้ ปกติการค้าระหว่างกันมักจะใช้วิธีการแลกเปลี่ยน (barter trade) และใช้เงินตราต่างประเทศซื้อขายกัน ส่วนการค้าชายแดน เนื่องจากประเทศไทยมีชายแดนติดกับประเทศลาว การติดต่อระหว่างกันจึงทำได้ง่าย ซึ่งโดยปกติแล้ว การค้าชายแดนจะมีตลอดแนวพรมแดน

สินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศไทยไปยังประเทศลาวในปี ๒๕๓๐ ได้แก่ ข้าว ฝ้ายสำเร็จรูป เกษภัณฑ์ ผงชูรส รองเท้าแตะ บุนนิตเมนต์ นมข้นหวาน รถจักรยาน กระจกสีแผ่น เรือ น้ำตาลทราย ยางรถยนต์ แร่สังกะสี แป้งสาลี สับู ไบยาสูบ กระดาษ ใยโพลีเอสเตอร์ พัดลม และรถจักรยานยนต์ ส่วนสินค้านำเข้าสำคัญที่ประเทศไทยนำเข้าจากประเทศลาว ได้แก่ ไม้ต่าง ๆ เศษอะลูมิเนียม หวาย เศษทองแดง หนังโค-กระบือ ฝ้ายไหม เศษเหล็ก เมล็ดธัญพืช โค-กระบือ ผลไม้แห้ง ขนนก กลองอะลูมิเนียม มะขามเปียก และเขาและกระดูกสัตว์

ปริมาณการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาวในปี ๒๕๒๕ - ๒๕๓๐ เป็นดังนี้

๑. ในปี ๒๕๒๕ สินค้าส่งออกของประเทศไทยไปยังประเทศลาว มีมูลค่า ๗๕๕.๐๘ ล้านบาท ส่วนสินค้านำเข้าของประเทศไทยจากประเทศลาว มีมูลค่า ๓๓.๖๔ ล้านบาท

๒. ในปี ๒๕๓๐ สินค้าส่งออกของประเทศไทยไปยังประเทศลาว มีมูลค่า ๑,๐๐๘.๕๓ ล้านบาท ส่วนสินค้านำเข้าของประเทศไทยจากประเทศลาว มีมูลค่า ๑๕๒.๓๕ ล้านบาท

อย่างไรก็ตาม ดูทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาวยังมีโอกาสเติบโตได้อีกมาก เนื่องจากประเทศลาวยังไม่พร้อมที่จะผลิตสินค้าบางชนิด ทั้งที่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคประจำวัน และสินค้าที่ใช้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิตเบื้องต้น ดังนั้นการขยายการค้าเข้าไปในตลาดลาวจึงยังมีศักยภาพสูง แม้ว่าประเทศลาวจะขาดแคลนเงินตราต่างประเทศที่ได้จากการส่งออกโดยตรง แต่ประเทศลาวยังมีเงินช่วยเหลือขององค์กรระหว่างประเทศ และเงินกู้ตามโครงการของธนาคารโลก รวมทั้งความช่วยเหลือจากบางประเทศอีกด้วย นอกจากนี้การค้ากับประเทศลาวก็ไม่จำเป็นต้องใช้เงินตราต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเสมอไป แต่ยังสามารถใช้วิธีการแลกเปลี่ยนสินค้านี้ระหว่างกันได้อีกด้วย จึงยังเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาวดำเนินต่อไปได้โดยในการส่งเสริมการค้ากับประเทศลาวนี้ ทางเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยควรจะลดความเข้มงวดในการส่งสินค้าไปประเทศลาว พร้อมกับเปิดจุดผ่านแดนซึ่งมีมากกว่า ๑๐ จุด ให้มากขึ้นกว่าที่เปิดเพียง ๒ จุด (ด่านหนองคายและด่านมุกดาหาร) ในปัจจุบัน เพราะจะทำให้ประชาชนทั้งสองประเทศมีโอกาสติดต่อกันได้สะดวกขึ้น ซึ่งถ้าทุกอย่างเป็นไปได้ตามที่คาดหมายแล้ว ประเทศไทยจะสามารถขายสินค้าไปลาวได้ปีละประมาณ ๒,๕๐๐ - ๓,๐๐๐ ล้านบาททีเดียว

บทสรุป

ระยะเวลาที่ผ่านมา ตลาดส่งออกของประเทศไทยเผชิญกับปัญหาหลายประการ

ดังนี้

๑. การกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกีดกันจากสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ประชาคมยุโรป และประเทศในกลุ่มนิคส์ (NICS)

๒. ความต้องการของตลาดต่างประเทศลดลง เนื่องจากประเทศผู้ซื้อใช้นโยบายพึ่งตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ส่งออกมักจะยึดตลาดเดิมเป็นหลัก ทำให้ตลาดส่งออก

ลด

๓. การขาดแคลนวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันวัตถุดิบบางอย่างต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ทำให้การผลิตไม่คล่องตัวเท่าที่ควร

ปัญหานี้ ประเทศไทยจะต้องแก้ไขอย่างรีบด่วนและทันท่วงที โดยจะต้องเร่งกระจายตลาดการส่งออกจากเดิมที่มีเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และประชาคมยุโรป ไปกระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก เช่น ตลาดในแอฟริกา กลุ่มประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออก ประเทศในตะวันออกกลางและอเมริกากลาง และที่เล็งกันอยู่ในขณะนี้ ประเทศในกลุ่มอินโดจีน

อย่างไรก็ตาม แม้นโยบายเปลี่ยนสนามรบให้เป็นตลาดการค้าของพลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ จะเป็นนโยบายที่ดี เพราะเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ เป็นการเบิกแหล่งลงทุน และตลาดการค้า ซึ่งประเทศในกลุ่มอินโดจีนเป็นตลาดใหญ่แห่งหนึ่ง แต่ทางก็ไม่ไค้สละเสียทีเดียว ทั้งนี้เพราะยังมีเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

และความมั่นคงเข้ามาเกี่ยวข้องกับ เนื่องจากทั้งประเทศไทยและอาเซียนยังคงยึด
นโยบายที่จะให้ประเทศเวียดนามถอนทหารออกจากประเทศกัมพูชาเพื่อเป็นการแก้ปัญหาใน
ประเทศกัมพูชา การเปิดการค้าขายกับประเทศเวียดนาม อาจทำให้ประเทศเวียดนาม
กลายเป็นคู่แข่งของประเทศไทยในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องสินค้าด้านการเกษตร
ประเทศคู่ค้าของไทยที่จะเริ่มเป็นอันดับแรกในบรรดาประเทศในอินโดจีนด้วยกัน จึงน่าจะ
เป็นประเทศลาว ทั้งนี้โดยตัดประเทศเพื่อนบ้านอย่างเวียดนามและกัมพูชาออกไปก่อน แต่
ในอนาคตประเทศลาวจะเป็นพันธมิตรที่สำคัญสำหรับประเทศไทยที่จะก้าวเข้าไปสู่ตลาดอินโดจีนที่
เหลือ ถ้าหากประเทศไทยยังต้องการที่จะเปิดการค้าขายด้วย

เอกสารอ้างอิงและค้นคว้าเพิ่มเติม

- กรุงเทพมหานครกิจ, ๖ กันยายน ๒๕๓๑, หน้า ๑, ๒
กรุงเทพมหานครกิจ, ๑๒ กันยายน ๒๕๓๑, หน้า ๔
ชาวพิเศษ, ๒๓ เมษายน - ๓ พฤษภาคม ๒๕๓๑, หน้า ๒๘ - ๓๑
ฐานเศรษฐกิจ, ๑๒ - ๑๓ กันยายน ๒๕๓๑, หน้า ๑๓, ๑๔
เคลิมิเวอร, ๑๕ กันยายน ๒๕๓๑, หน้า ๓
เคลิมิเวอร, ๑๖ กันยายน ๒๕๓๑, หน้า ๓
ประชาชาติธุรกิจ, ๑๔ - ๑๖ กันยายน ๒๕๓๑, หน้า ๕
ผู้จัดการ, ๑๒ - ๑๔ กันยายน ๒๕๓๑, หน้า ๒๒, ๒๕
มติชน, ๒๔ เมษายน ๒๕๓๐, หน้า ๒
มติชน, ๑๐ กันยายน ๒๕๓๑, หน้า ๘
สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, ๔ - ๑๐ กันยายน ๒๕๓๑, หน้า ๓, ๑๓ - ๑๕

